процесу. Застосування компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів забезпечує створення системи навчання, спрямованої на розвиток професійної майстерності, критичного мислення й відповідальності. Перспективними напрямами досліджень є вивчення впливу цифрових технологій і дуальної освіти на формування професійних навичок майбутніх фахівців у різних галузях.

Література :

1. Єрмоленко А. М. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 142. С. 45–52.

2. Андрущенко В. П. Філософія освіти: навчальний посібник. Київ: Знання України, 2012. 327 с.

УДК 37.036

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ «СОЦІАЛЬНІ НАУКИ, ЖУРНАЛІСТИКА ТА ІНФОРМАЦІЯ»

Дяченко І. М., канд. н. соц. ком, доцент,
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

Культурологічний підхід до викладання історії мистецтв для майбутніх журналістів є фундаментальним для їхньої професійної компетентності, особливо в сучасному медіапросторі, оскільки забезпечує

розуміння мистецтва не лише як набору творів, а як невід'ємної частини загальнолюдської культури та соціальних процесів.

Для здобувачів вищої освіти спеціальності «Журналістика» викладання історії мистецтв на основі культурологічного підходу дає змогу не лише вивчити хронологію стилів та імена митців, але й зрозуміти мистецтво як невід'ємну частину, дзеркало та рушійну силу певних історичних, соціальних і ментальних процесів у суспільстві

Культурологічний підхід розширює межі історії мистецтв, інтегруючи її в широкий соціокультурний контекст, адже майбутні журналісти навчаються розглядати твір мистецтва не ізольовано, а в тісному зв'язку з епохою, філософією, політикою, релігією та соціальними подіями, які його зумовили, що дає змогу виявляти глибинні сенси та приховані повідомлення.

Окрім того, набуття навичок культурологічного аналізу дає можливість не просто описувати, а глибоко інтерпретувати мистецькі явища, розуміючи їхній вплив на суспільство та навпаки, міждисциплінарне та критичне мислення, що є необхідним для якісної журналістики, адже, як зазначав В. Здоровега, журналістику як майбутню професію обирають, коли мають «певні думки, певну позицію та моральний обов'язок поділитися цими думками публічно з іншими» [1, с. 80].

Вивчення історії мистецтв забезпечує студентам-журналістам глибше, контекстуальне розуміння матеріалу, що є важливим для їхньої майбутньої професії. Замість ізольованого вивчення «високого мистецтва» здобувачі усвідомлюють, як мистецтво (живопис, скульптура, архітектура, музика, література) взаємодіяло з побутом, політикою, філософією, релігією та наукою свого часу тощо. Бо журналісти, які пишуть про культуру, мають читати не лише текст, але й візуальні коди. Глибоке розуміння культурних кодів і символів дає змогу коректно висвітлювати

події, пов’язані з національною ідентичністю, міжетнічними відносинами та культурною спадщиною, уникаючи поверхневих чи необґрунтованих суджень.

Журналісти, які володіють культурологічним баченням, створюють аналітичні, а не лише репортажні матеріали про виставки, кіно, музику чи театр, вони можуть пояснити, чому певний твір є трендом або суспільним явищем, адже культурологія допомагає аналізувати самі медіа як частину культури, розуміти, як вони формують і відображають суспільні цінності, стереотипи та світогляд, що є критично важливим для висвітлення соціальних та політичних тем у медіапросторі.

Навички аналізу складних культурних процесів розвивають критичне мислення майбутніх журналістів та їхню здатність до об’єктивної оцінки інформації, що є основою професійної етики

Методи викладання історії мистецтв з використанням культурологічного підходу орієнтовані на інтерактивність, контекстуалізацію та розвиток критичного мислення; вони спрямовані на формування у майбутніх журналістів уміннння аналізувати мистецтво як складний культурний феномен, що відображає та формує суспільство.

Так, наприклад, методи аналізу та контекстуалізації допомагають студентам вийти за межі естетичної оцінки і зрозуміти соціокультурну функцію твору, а під час застосування кейс-методу студентам пропонуються реальні або гіпотетичні ситуації, пов’язані з мистецтвом, які мають суспільний резонанс (наприклад, цензура, повернення культурних цінностей, мистецькі скандали), – й майбутні журналісти аналізують твір або подію, використовуючи історичні, політичні та соціальні чинники, і можуть запропонувати журналістське висвітлення (наприклад, написати аналітичну статтю або підготувати сценарій документального фільму).

Також ефективними в процесі вивчення історії мистецтв у контексті професійної підготовки майбутніх журналістів є методи «Культурна мапа»

та «Культурне поле» як важливі інструменти в історії мистецтв, що дають змогу аналізувати твори не ізольовано, а в їхньому складному соціокультурному контексті.

«Культурна мапа» – це, насамперед, інструмент візуалізації та документування культурних ресурсів, процесів та взаємозв'язків у певному географічному чи історичному просторі. Сутність цього методу в мистецтві, зокрема, має такі характеристики:

– просторова локалізація або ідентифікація місць, де мистецтво створюється, експонується, зберігається та споживається (майстерні, галереї, музеї, салони, публічні простори);

– визначення та відображення зв'язків між художниками, меценатами, критиками, інституціями та публікою;

– ідентифікація ресурсів, визначення культурної «інфраструктури» (освітні заклади, друковані видання, які формують думку тощо).

Цей метод застосовується для аналізу цілих мистецьких екосистем певного періоду або міста (наприклад, культурна мапа Парижа епохи імпресіонізму.

Метод «Культурного поля», запропонований французьким соціологом П. Бурдьє, є потужним інструментом для вивчення історії мистецтв майбутніми журналістами, оскільки він дозволяє аналізувати твори мистецтва не лише як естетичні об'єкти, а і як елементи ширшої соціальної та владної динаміки. Сутність методу полягає в розгляді сфери мистецтва (музика, живопис, література, театр тощо) як окремого поля – системи соціальних відносин, де агенти (митці, критики, галеристи, колекціонери, публіка, журналісти) ведуть боротьбу за визнання, легітимність та ресурси.

Важливим у цьому контексті є так зване, культурне поле нації, що можна розуміти як багатовимірний простір, в якому національна ідея обговорюється, формулюється та втілюється через сукупність культурної

творчості, цінностей, традицій та інституцій, що є спільними для цієї нації. Культурне поле нації охоплює широкий спектр елементів, зокрема національну мову, яка є ключовим носієм культури, пам'яті та світогляду нації; традиції, звичаї та обряди як історично набуті правила, норми та ритуали, що регулюють суспільне життя.

Національні культури «є і залишатимуться надалі дуже важливими джерелами етичної та політичної мотивації… Більше того, новітні електронні мережі комунікації та інформаційні технології, що нині поширюються світом, сприяють пожвавленню й посиленню традиційних форм національного життя, зміцнюючи їхній вплив» [2, с. 31].

Отже, культурне поле нації є ареною, де відбувається виробництво, розповсюдження та споживання культурних продуктів і смислів, що формують національну ідентичність і колективну свідомість, тому застосування методів «Культурна мапа» та «Культурне поле», зокрема, й культурологічного підходу загалом у процесі вивчення історії мистецтв є актуальним, оскільки сприяє вихованню особистості майбутнього журналіста як громадянина-патріота.

Література :

1. Здоровега В. Підготовка журналістів: погляди збоку і зсередини. *Про журналістику і журналістів: статті, есе, виступи*. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. № 3 (27). С. 14–17.

2. Held D. and McGrew A. Globalization / Anti-Globalization : Beyond the Great Divide. Cambridge : Polity Press, 2007. 283 p.